

Hiša(e) meseca decembra

V les ujeta tradicija

**IZBIRO HIŠE MESECA SMO TOKRAT PREPUSTILI KOMISIJI,
KI JE V AKCIJI PODJETJA RIKO IZBIRALA NAJLEPŠO IN NAJSTAREJŠO HIŠO**

*Absolutna zmagovalka: Kovkarjeva kajža v Zgornji Luši v Škofjeloškem hribovju.
Lastnik Branko Omahen*

Hišo meseca navadno izbere ekipa Mojega doma, tokrat pa smo upoštevali mnenje posebne komisije, ki je v akciji podjetja Riko hiše izbirala najstarejše in najlepše lesene hiše v Sloveniji. Komisija v sestavi Maja Dokl Marin (Generalni SKB Zavarovalnica, d. d.), dr. Vito Hazler (Fakulteta za etnologijo), Jani Vozelj, dipl. inž. arh. (Studio Spatio) in fotograf Janez Pukšič je za absolutno zmagovalko med 47 prijavljenimi hišami proglasila Kovkarjevo kajžo iz Zgornje Luše v Škofjeloškem hribovju v bližini prevala Predole.

NAJLEPŠA

Hiša stoji nekaj metrov nad vaško cesto in potokom. Sestavljata jo stanovanjska hiša in gospodarsko poslopje. Stanovanjski objekt je pritlična, delno zidana hiša pravokotnega tlorisa s prehodno vežo in kuhinjo. Razporeditev prostora

je značilna za starejše kmečke objekte. Na desni strani sta velika izba ali hiša in kamra, na levi so spalnica, shramba in vkopana klet. Strokovnjaki ocenjujejo, da je bila zgrajena v 18. stoletju. Hišo so dvakrat preurejali, sprva je bila večinoma lesena, ob preureditvi pa so ji dozidali kamro in jo podaljšali v čumnato in shrambo. S poznejšimi preureditvami so ji povečali okna, ometali stene in obnovili ostrešje. Streha je krita s slamo.

V hiši je lepa starinska kupa polasta peč z zelenimi pečnicami, ki imajo vtisnjene plitke reliefe z verskimi motivi. Kajža naj bi bila sprva lesena logarska kočica škofjeloških grofov. Med 2. svetovno vojno je bila v hiši kurirska postaja. Domačijo danes oskrbuje Branko Omahen, ki živi v Škofji Loki

Strokovna komisija je svoje priznanje utemeljila s tem, da

je lega hiše izjemno usklajena s prostorom, saj je z daljšim pročeljem položena v položenu hribu, slikovitost ambienta pa dopolnjujeta tudi gospodarsko poslopje in kozolec. Upoštevala je tudi njeno družbeno prepoznavnost, saj je, kot pravi, domačija izrazito krajevno opredeljen socialni

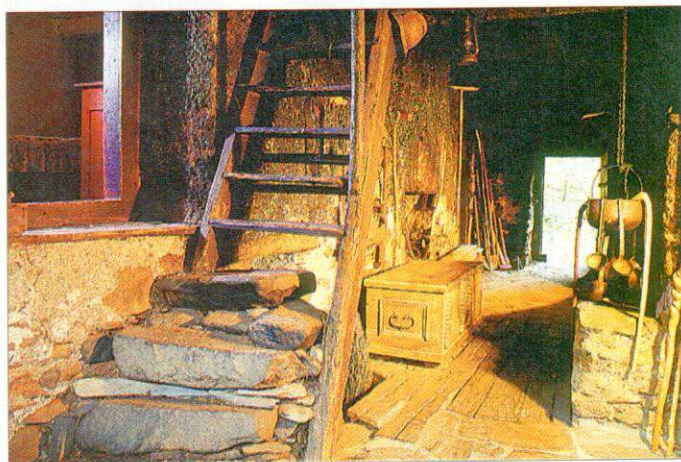
tip doma vaškega kajžarja, zanimiva pa je tudi kot dom dveh literarnih umetnikov, ljudskega pesnika Franca Vidmarja - Pustotnika in pesnika ter pisatelja Janeza Okorna.

Hiša ima vrsto zanimivih detajlov, posebno slikovite pa so njene lesene vezi ter natančna gradnja kladnih sten in ostrešja na 'škarje'. Nenavadna je tudi postavitev spalnice, ki je medetažna, več kot meter nad vežo. Hiša od sredine 19. stoletja ni doživela večjih sprememb, zato jo uvrščajo med pomembnejše primerke podeželskega stavbarstva.

Je sorazmerno dobro ohranjena in njena streha ne zamaka, kljub temu pa jo bo treba obnoviti, predvsem pa utrditi temelje in zidane stene, zaščititi les, streho ponovno prekriti s slamo, urediti nove napeljave, ometati stene, prebeliti notranjost in obnoviti stavbno pohištvo.

NAJSTAREJŠE HIŠE

Podjetje Riko oz. razpisna komisija sta izbirala tudi najstarejše prijavljene lesene hiše. Ladejenkova domačija je bila domnevno zgrajena v 16. stoletju. Hiša stoji v zaselku Puša v Lovrencu na Pohorju.

Kovkarjeva kajža od druge polovice 19. stoletja ni doživela bistvenih prureditev.